



**Maakunnallinen vammaisten ja  
ikäihmisten perhehoidon  
koordinointi**

Liite 4 perusturvalautakunta 14.12.2021 §116

**MAAKUNNALLINEN IKÄIHMISTEN, PITKÄAIKAISSAIRAIDEN JA  
VAMMAISTEN PERHEHOIDON TOIMINTAOHJE ALKAEN 1.1.2022**

Hankasalmi-Joutsa-Jyväskylä-Keuruu-Kinnula- Konnevesi-Laukaa-  
Luhanka-Multia-Muurame-Petäjävesi-Saarikka-Toivakka-Uurainen-Wiitaunioni-  
Äänekoski



# Sisällys

1. PERHEHOIDON SÄÄDÖSPERUSTA.....	3
2. PERHEHOIDON MÄÄRITTELY .....	4
2.1 Perhehoidon muodot.....	4
2.2 Omaishoidon ja perhehoidon välinen ero .....	5
3. PERHEHOITAJA JA PERHEKOTI.....	5
4. PERHEHOITOON SIJOITTAMINEN .....	7
5. TOIMEKSIANTOSOPIMUS.....	8
6. PERHEHOITAJALLE MAKSETTAVAT KORVAUKSET.....	10
6.1 Hoitopalkkio .....	10
6.1.1 Hoitopalkkio pitkäaikaisessa perhehoidossa .....	10
6.1.2 Hoitopalkkio lyhytaikaisessa perhehoidossa.....	11
6.1.3 Perhehoidon palkkioluokkien kuvaukset.....	11
6.1.4 Kokemus- ja koulutuslisä .....	12
6.2 Kulukorvaus .....	12
6.3 Palkkiot ja kulukorvaus perhehoidon keskeytyksen ajalta .....	12
6.4 Käynnistämiskorvaus .....	14
6.5 Matkakorvaukset.....	15
7. PERHEHOITAJAN ASEMA.....	15
7.1 Perhehoitajan oikeus vapaaseen .....	15
7.2 Perhehoitajan sosiaaliturva ja vakuutukset .....	16
7.3 Perhehoitajan tuki.....	16
7.4 Perhehoidon valvonta .....	17
7.5 Perhehoitajan ilmoitusvelvollisuus .....	18
7.6 Vaitiolovelvollisuus ja tietojensaanti.....	18
8. PERHEHOIDON PÄÄTTYMINEN .....	19
9. PERHEHOITOON SIJOITETTUA HENKILÖÄ KOSKEVAT ASIAT .....	19
9.1 Perhehoidon asiakasmaksu .....	19
9.2 Perhehoitoon sijoitetun henkilön yksityisvarat .....	20
9.3 Lääkehoito .....	20
10. ASIAKKAAN KATOAMINEN PERHEKODISTA .....	21
11. ASIAKKAAN KUOLEMA PERHEKODISSA .....	21

## Perhehoidon toimintaohje

Maakunnallisen vammaisten ja ikäihmisten perhehoidon toimintaohje on hallinnollinen ohje siitä, miten maakunnan alueella toteutetaan toimeksiantosopimussuhteista ikäihmisten, pitkäaikaissairaiden ja vammaisten perhehoitoa. Toimintaohjeen tavoitteena on luoda maakunnan alueelle yhtenäinen perhehoidon toimintatapa toteuttaa, lisätä ja kehittää perhehoitoa sekä yhtenäistää perhehoitopalkkiot. Maakunnallinen perhehoidon toimintaohje palvelee kaikkia osapuolia: kunnan työntekijää, perhehoidossa olevaa asiakasta, hänen omaisiaan ja perhehoitajaa. Kunnat hyväksyvät toimintaohjeen kunnan hallintosäännön mukaisessa toimielimessä. Mikäli kunta poikkeaa omassa päätöksessään tästä toimintaohjeesta, siitä ilmoitetaan Perhehoidon koordinointiin.

Maakunnallinen ikäihmisten, pitkäaikaissairaiden ja vammaisten perhehoidon toimintaohje tulee voimaan 1.1.2022 ja korvaa aiemmat käytössä olleet perhehoidon toimintaohjeet.

Perhehoitajille maksettavien hoitopalkkioiden, kulu- ja käynnistämiskorvausten tarkistus tehdään vuosittain lakisääteisen indeksikorotuksen mukaisesti (Perhehoitolaki 263/2015 19 §).

## 1. PERHEHOIDON SÄÄDÖSPERUSTA

Perhehoidon koordinoinnissa mukana olevat kunnat ja kuntayhtymät noudattavat mm. seuraavia lakeja ja asetuksia perhehoitoa järjestäessään:

- Perhehoitolaki (263/2015)
- Laki perhehoitolain muuttamisesta (510/2016)
- Laki kehitysvammaisten erityishuollosta (519/1977)
- Asetus kehitysvammaisten erityishuollosta (988/1977)
- Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987)
- Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (759/1987)
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012)
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014) ja asetus (607/1983)
- Julkisten alojen eläkelaki (81/2016)
- Työtaturma- ja ammattitautilaki 459/2015)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- Laki ja asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992, 912/1992)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta (1201/2020)
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)
- Hallintolaki (434/2003)
- Hallintolainkäyttölaki (586,1996)
- Kotikuntalaki (201/1994)
- Henkilötietolaki (523/1999)

## 2. PERHEHOIDON MÄÄRITTELY

Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon, kasvatuksen tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Sen tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus perheenomaiseen ja tarpeenmukaiseen hoitoon sekä läheisiin ihmissuhteisiin perheenjäsenenä. Perhehoito on kunnan tai kuntayhtymän järjestämää palvelua, josta säädetään perhehoitolaissa (Perhehoitolaki 263/2015).

Perhehoidolla pyritään edistämään perhehoidossa olevan henkilön hyvinvointia, toimintakykyä, perusturvallisuutta ja sosiaalisia suhteita. Perhehoitoon sijoittamisen lähtökohtana ovat asiakkaan elämäntilanne, aikaisemmat elämäkokemukset sekä hoivan ja huolenpidon tarve.

Perhehoitoa voidaan antaa henkilölle, jonka hoitoa, kasvatusta tai muuta huolenpitoa ei voida tarkoituksenmukaisesti järjestää hänen omassa kodissaan tai muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja hyväksikäyttäen ja jonka ei katsota olevan laitoshuollon tarpeessa.

### 2.1 Perhehoidon muodot

Perhehoito voi olla lyhytaikaista tai pitkäaikaista perustuen yksilölliseen hoito- ja palvelusuunnitelmaan, palvelusuunnitelmaan ja/tai erityishuolto-ohjelmaan (kehitysvammaiset). Perhehoidolla tarkoitetaan perhehoitolaista mukaista toimeksiantosopimukseen perustuvaa perhehoitoa. Toimeksiantosopimuksessa määritellään tapauskohtaisesti perhehoidon muoto ja sen kesto.

**Pitkäaikainen perhehoito** voi olla itsenäiseen elämään kuntouttava välivaihe tai pysyvämpi asumisen ja elämisen järjestely. Lapsille ja nuorille, jotka eivät voi asua omassa kodissaan pitkäaikainen perhehoito on ensisijainen vaihtoehto, jonka mahdollisuudet tulee aina selvittää.

**Lyhytaikaista perhehoitoa** voidaan järjestää mm. omaishoitajan vapaan järjestämiseksi, vanhempien jaksamisen tukemiseksi. Lyhytaikaisen perhehoidon tavoitteena on tukea ikäihmisen, pitkäaikaissairaana tai vammaisen kotona asumista. Säännöllinen lyhytaikainen perhehoito on kestoaltaan enintään 14 vuorokautta kuukaudessa.

**Määräaikainen perhehoito**, jota toteutetaan väliaikaisena järjestelyinä mm. sairaalasta kotiutuessa, perhehoitopaikkaa vaihdettaessa, odotettaessa pitempiaikaista asumispaikkaa, on lyhytaikaista perhehoitoa.

**Osapäiväperhehoitoa** on hoito, joka kestää saman vuorokauden aikana enintään 10 tuntia. Yön yli kestävä hoito on lyhytaikaista perhehoitoa.

**Säännöllinen päiväaikainen perhehoito** on säännöllistä, toistuvaa ja suunnitelmallista ja se tulkitaan lyhytaikaiseksi perhehoidoksi. Hoidon kesto 8-10 tuntia. Perhehoito tapahtuu perhehoidossa.

**Hoidettavan kotona tapahtuva perhehoito** määritellään lyhytaikaiseksi perhehoidoksi. Kotona tapahtuvaa perhehoitoa voidaan järjestää mm. omaishoitajan vapaan järjestämiseksi tai itsenäisen asumisen tukemiseksi siirtymävaiheessa.

**Ammatillinen perhehoito** on perhehoitoa, jota annetaan yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain 7 §:ssä tarkoitetun luvan perusteella ammatillisessa perhekodissa. Ammatillisella perhekodilla tulee olla Aluehallintoviraston myöntämä lupa perhehoidon toimintaan.

## 2.2 Omaishoidon ja perhehoidon välinen ero

Omaishoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotioloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon, kasvatuksen tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona ennakkovalmennuksen suorittaneen perhehoitajan toimesta. Mikäli henkilön hoitajina toimii oma lapsi, vanhempi, isovanhemmat, sisarukset tai avio- tai avopuoliso, hoito on omaishoitoa.

## 3. PERHEHOITAJA JA PERHEKOTI

Perhehoitajalla tarkoitetaan henkilöä, joka hoidon järjestämisestä vastaavan kunnan kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella antaa perhehoitolaissa tarkoitettua perhehoitoa yksityiskodissaan tai hoidettavan kotona. Perhehoitaja asuu ympärivuorokautisesti hoidossa olevien henkilöiden kanssa. Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa.

Uusien perhehoitajiksi aikovien on suoritettava ennakkovalmennus ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä. Valmennuksen tavoitteena on auttaa perhehoitajaksi aikovaa perhettä tekemään tietoinen päätös perhehoitajaksi ryhtymisestä, sitoutumisesta tehtävään ja arvioida perheen valmiuksia ja edellytyksiä toimia tehtävässä. Erityisistä syistä ennakkovalmennus voidaan suorittaa vuoden kuluessa sijoituksen alkamisesta (Perhehoitolaki 263/2015 6§).

Perhehoitajan tulee luoda hoidettavalle turvallinen ja virikkeitä antava hoitoympäristö ja huomioida hoito- ja/tai kasvatustehtävässään hoidettavan kehitys erityistarpeineen sekä turvata hoidettavan ja hänen läheistensä yhteydenpito ja suhteet. Perhehoitoon sijoitetulla on tasa-arvoinen asema perheen muihin jäseniin nähden. Perhehoidettavan käytössä ovat kaikki kodin yhteiset tilat.

Perhehoitajan ja vastuutyöntekijän / sijoittajatahon yhteistyö on välttämätöntä ja perusta onnistuneelle sijoitukselle. Perhehoitajana toiminen edellyttää sekä yhteistyöhalua että -taitoja. Perhehoitoon sijoitetun henkilön asioiden hoitaminen sujuu parhaiten silloin kun yhteistyö on toimivaa.

Perhekodissa voidaan hoitaa enintään neljää henkilöä perhehoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset ja muut erityistä hoitoa ja huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina. Hoidettavien henkilöiden määrä voi olla enintään kuusi, jos perhekodissa annettavasta hoidosta vastaa vähintään

kaksi ennakoivalmennuksen käynnyttä, perhekodissa asuvaa henkilöä, joista ainakin toisella on lisäksi tehtävään soveltuva koulutus ja riittävä kokemus hoito- ja kasvatustehtävistä (Perhehoitolaki 263/ 2015 7§).

Hoidettavien määrästä voidaan poiketa, mikäli on kyse hoidon antamisesta sisaruksille tai saman perheen jäsenille. Enimmäismäärästä voidaan poiketa myös, jos hoidossa on samanaikaisesti vain täysi-ikäisiä henkilöitä, joiden keskinäinen kanssakäyminen ja perhesijoituksen laatu yhdessä toimintakyvyn ja hoidon tarpeen kanssa mahdollistavat poikkeamisen enimmäismäärästä. Perhekodissa hoidettavien määrä on kuitenkin aina suhteutettava perhehoitajien lukumäärään, hoidettavien tarvitsemaan hoitoon ja kasvatukseen sekä toiminnan luonteeseen (Perhehoitolaki 263/2015,9§).

Enimmäismäärästä voidaan poiketa silloin kun perhehoitaja sijaistaa toista perhehoitajaa hänen vapaansa aikana. Järjestelystä on ehdottomasti aina etukäteen sovittava perhehoidon vastuutyöntekijän kanssa. Järjestelyä suunniteltaessa tulee huomioida, että hoidettavien keskinäinen kanssakäyminen, toimintakyky ja hoidon tarve sekä perhekodin tilat mahdollistavat järjestelyn.

Perhekoti on sijoittajakunnan hyväksymä yksityiskoti, jossa perhehoitoa annetaan. Perhekodin sopivuutta arvioidessa huomioidaan erityisesti seuraavat asiat:

- perheen ihmissuhteet ja ilmapiiri
- perhehoitajan mahdollisuus ottaa huomioon ja vastata perhehoitoon sijoitettavan tarpeisiin hänen etunsa mukaisesti
- perhehoitajan valmiudet toimia yhteistyössä viranomaisien, omaisten ja muun yhteistyöverkoston kanssa
- perhekodin jäsenten tulee hyväksyä ja olla yksimielisiä perhehoidon aloittamisesta
- perhekodin tilat, varustetaso, turvallisuus, esteettömyys, terveydelliset olosuhteet ja kodin lähiympäristö. Aikuisella perhehoidon asukkaalla tulee pitkäaikaisessa perhehoidossa pääsääntöisesti olla oma huone. Lyhytaikaisessa perhehoidossa hoidettavana oleva henkilö voidaan sijoittaa kahden hengen huoneeseen.
- perhekodissa jokaisen asukkaan huone varustetaan palovaroittimella. Huoneiden lisäksi asennetaan vähintään 1 palovaroitin asunnon jokaista alkavaa 60 neliötä kohden kerroskohtaisesti. Palovaroittimia tulee testata säännöllisesti. Perhekoti varustetaan vähintään yhdellä käsisammuttimella, lisäksi keittiö varustetaan sammutuspeitteellä. Poistuminen hätätilanteen sattuessa on suositeltavaa suunnitella ja harjoitella etukäteen. Perhehoitajan tulee ottaa toimintaa aloittaessaan yhteys oman alueen palotarkastajaan ja sopia palotarkastuksen ajankohdasta.

Osana ennakoivalmennusprosessia pyydetään valmennukseen osallistuvan henkilön kotikunnan sosiaalitoimen lausunto sopivuudesta perhehoitajan tehtävään sekä nähtäväksi rikosrekisteriote alle 18-vuotiaiden perhehoitajiksi ryhtyviltä. Perhehoitajan puolison ja täysi-ikäisen lapsen tulee myös toimittaa rikosrekisteriote, mikäli he asuvat samassa taloudessa ja / tai osallistuvat säännöllisesti hoitoon. Rikosrekisteriote ei saa olla kuutta kuukautta vanhempi. Rikosrekisteriote on maksullinen ja se tilataan Oikeusrekisterikeskukselta. Kustannuksista vastaa valmennukseen osallistuva henkilö.

Perhehoidon palveluohjaaja, yhdessä kouluttujaparinsa kanssa tekevät kotikäyntien ja lakisääteisen valmennuksen aikana tehdyn yhteisen arvioinnin pohjalta päätöksen perheen tai henkilön soveltuvuudesta perhehoitajaksi.

Valmennuksen aikana tehdyillä kotikäynneillä käydään läpi perhehoitajaksi aikovan omaa elämänhistoriaa ja selvitetään muita perhehoitajuuteen sekä perhehoitokotiin liittyviä vaatimuksia ja velvoitteita.

Ehdottomat esteet perhehoitajaksi ryhtymiselle:

- rikosrekisterimerkintä liittyen lapsiin kohdistuviin rikoksiin tai pahoinpitelyrikoksiin
- aktiivinen / pitkäaikainen lastensuojelun asiakkuus perheessä
- pitkäaikaissairaus, jonka ennustetaan aiheuttavan toimintakyvyn laskua
- päihde- tai mielenterveysongelma perheessä
- taloudelliset vaikeudet perheessä /pitkäaikainen toimeentulotuen asiakkuus
- joku perheenjäsenistä vastustaa perhehoitoperheeksi ryhtymistä
- perheen elämään ja arkeen erittäin voimakkaasti vaikuttava elämäkatsomus
- hylkäävä arvio ennakovalmennuksesta

## 4. PERHEHOITON SIJOITTAMINEN

Perhehoidon onnistumisen kannalta on tärkeää, että perhehoitoa tarvitseva henkilö sijoitetaan juuri hänelle sopivaan perheeseen. Kunta päättää voidaanko perheeseen sijoittaa kyseessä oleva henkilö vai ei. Perhesijoitusta suunniteltaessa selvitetään myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen ja muiden tukitoimien tarve ja saatavuus. Hoidettavan sijoittaneen kunnan tehtävänä on valvoa, että hoidettava saa tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet, jotka järjestetään sen kunnan toimesta, johon henkilö on sijoitettu. Sijoittajakunnan perhehoidosta vastaava henkilö huolehtii tarvittavista maksusitoumuksista yms. (Perhehoitolaki 263/2015 22§)

Kun kunta tai kuntayhtymä valmistelee perhehoitolaissa tarkoitettua toimeksiantosopimusta alaikäiselle annettavasta perhehoidosta, tulee kunnan tai kuntayhtymän ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä pyytää henkilöltä nähtäväksi rikosrekisterilain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu rikosrekisteriote (Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002). Keski-Suomen maakunnassa rikosrekisteriote pyydetään nähtäväksi jo osana valmennusprosessia. Koordinaattori kirjaa otteen nähdyksi perhehoitajarekisteriin.

Kunnan työntekijä arvioi ikäihmisen, pitkäaikaissairaana tai vammaisen henkilön perhehoidon tarvetta. Sijoitettavan henkilön lisäksi tiedustellaan omaisten ja läheisten mielipidettä. Mikäli henkilöä ollaan sijoittamassa pitkäaikaisessa

perhehoidossa kahden hengen huoneeseen, tulee kaikkien osapuolten hyväksyä järjestely.

Asiakkaan sijoittaminen perhehoitoon toteutetaan asiakkaan kotikunnan ja Perhehoidon koordinoinnin yhteistyönä. Kunnan perhehoidon yhteyshenkilö ottaa yhteyttä koordinointiin / palveluohjaajaan ja kertoo perhehoitoa tarvitsevan henkilön tarpeista.

Perhehoidon palveluohjaaja arvioi rekisterissä olevien perhehoitajien valmiuksia vastata kyseisen henkilön tarpeisiin ja ottaa yhteyttä sopivaksi arvioituun perheeseen. Perhehoitaja arvioi saamiensa tietojen perusteella omia valmiuksiaan pitää huolta ko. henkilöstä. Perhehoitaja pohtii valmiuksiaan ja ilmoittaa perhehoidon palveluohjaajalle päätöksestään. Perhehoidon palveluohjaaja ilmoittaa perhehoidon vastuutyöntekijälle perhehoitajan päätöksestä ja välittää tarvittaessa perhehoitajan yhteystiedot.

Perhehoitoon tutustumisen järjestäminen ja organisoiminen ovat perhehoitoa etsivän henkilön kotikunnan työntekijän vastuulla. Mikäli perhehoidon palveluohjaajan tarjoama perhehoitopaikka otetaan vastaan, kunnan työntekijä ilmoittaa Perhehoidon koordinointiin, kun toimeksiantosopimus on tehty perhehoitajan kanssa (liite 1).

Kun kunta on sijoituspäätöksen tehnyt, sen velvollisuus on tukea ja auttaa perhehoitajaa tehtävässään. Tutustuminen aloitetaan perhehoitajan ja perhehoitoon tulevan henkilön molemminpuolisilla vierailuilla. Perhehoitajalla on lainmukainen oikeus saada tietää hoidon onnistumisen kannalta oleelliset tiedot hoitoon tulevan henkilön elämänhistoriasta ja terveydentilasta. Perhehoitaja voi käyttää oleellisten tietojen keräämiseen tätä varten luotua esitietolomaketta. Lomake löytyy koordinoinnin www-sivuilta.

Perhehoidon aikana tarvittavan tuen järjestämiseksi perhehoitajalle on nimettävä jokaista hoidettavaa varten vastuutyöntekijä (yhteyshenkilö). Perhehoitajalle on järjestettävä toimeksiantosopimukseen kirjattavalla tavalla riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää (Perhehoitolaki 263/2015 15§).

Perhehoitoon ei sovellu henkilö, joka

- tarvitsee jatkuvaa sairaalatasoista hoitoa tai
- valvoo öisin ja häiritsee muita tai
- tarvitsee säännöllisesti apua yöllä tai
- on aggressiivinen, eikä käyttäytymistä saada hallintaan niin, että perhehoitajan tai muiden perhehoidossa asuvien henkilöiden turvallisuus voitaisiin taata tai
- karkailee niin että valvonta on mahdotonta tai
- ei kykene liikkumaan itsenäisesti tai tarvitsee liikkumiseen ja siirtymiseen sellaisia apuvälineitä, joiden käyttäminen ei ole mahdollista perhehoitokodissa
- tarvitsee jatkuvasti päivittäisissä toiminnoissaan kahden henkilön apua
- ei sitoudu yhteistyöhön tai jonka omaiset eivät sitoudu yhteistyöhön

## **5. TOIMEKSIANTOSOPIMUS**



Toimeksiantosopimuksessa perhehoitaja ja kunta sopivat hoitosuhteeseen liittyvät molemminpuoliset oikeudet ja velvollisuudet. Toimeksiantosopimus tehdään jokaisen perhehoitoon sijoitetun osalta erikseen, ennen sijoittamista tai välittömästi sen alettua. Sopimuksen tekeminen edellyttää aina neuvottelua siinä sovittavista asioista. Toimeksiantosopimus sitoo sen tekijöitä noudattamaan sopimusta.

Toimeksiantosopimus tehdään toistaiseksi voimassa olevaksi tai määräaikaiseksi. Määräaikaisen sopimukseen kirjataan hoidon päättymispäivä sekä määräaikaisuuden peruste.

Toimeksiantosopimuksen tehnyt perhehoitaja ei ole työsopimuslain (55/2001) 1. luvun 1§:n tarkoittamassa työsopimussuhteessa kuntaan.

Toimeksiantosopimuksen allekirjoittavat perhehoitaja (yleensä molemmat perheen puoliset) ja kunnan perhehoidosta vastaava työntekijä. Sopimus tarkistetaan tilanteen muuttuessa ja toisen sopijapuolen sitä esittäessä. Sopimusta ei voi yksipuolisesti muuttaa. Toimeksiantosopimus tulee tarkistaa myös hoito- tai palvelusuunnitelman tarkastuksen yhteydessä. Pitkäaikaisen perhehoidon toimeksiantosopimuksen liitteeksi tulee hoidettavaa koskeva hoito- ja /tai palvelusuunnitelma.

Toimeksiantosopimuksessa sovitaan

1. sopijapuolet
2. perhehoidossa oleva henkilö
3. sopimuksen sisältö
  - perhehoidon muoto (pitkäaikainen, lyhytaikainen, osapäivä)
  - mikäli perhehoito toteutetaan hoidettavan kotona
  - hoitopalkkion saaja
  - hoitopalkkion määrä ja maksuaikataulu
  - kulukorvaus ja maksuaikataulu
  - käynnistämiskorvaus
  - erityisten kustannusten korvaaminen
  - sopimuksen voimassaoloaika
  - perhehoitajan oikeus vapaaseen ja vapaan toteuttaminen
  - palkkion maksaminen ja kustannusten korvaaminen vapaan ajalta (esim. ateriovähennysten toteutusaikataulu)
  - perhehoitajan valmennus, työnohjaus, koulutus ja tuki ja niiden järjestäminen
  - hyvinvointi- ja terveystarkastusten järjestäminen
  - kokemuslisä
  - koulutuslisä
  - vastuutyöntekijä (yhteyshenkilö)
  - sopimuksen irtisanominen
  - noudatettava toimintaohje
  - perhekodin hyväksyminen
  - perhehoitajan velvoitteet
  - liitteet
  - toimeksiantosopimuksen tarkistaminen
  - yhteistyöstä kunnan ja perhehoitajan kesken

Toimeksiantosopimuksessa on tarvittaessa liitteenä:

- selvitys perhehoidossa olevan henkilön oikeuksista, tukitoimista ja harrastustoiminnasta sekä näiden toteuttamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä
- suunnitelma perhehoidossa olevalle henkilölle järjestettävistä perhehoidon toteuttamiseksi tarpeellisista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista ja muista tukitoimista

Perhehoidon käynnistyessä voidaan molemminpuolisesti sopia erikseen koeajasta (enintään 2 kk) jolloin irtisanomisaika ei ole voimassa.

## 6. PERHEHOITAJALLE MAKSETTAVAT KORVAUKSET

Perhehoidosta maksetaan perhehoitajalle hoitopalkkiota, kulukorvausta sekä erikseen harkittavaa käynnistämiskorvausta. Perhehoitolaissa (263/2015 16§ 17§ ja 18 §) määritellään palkkion (**826,90 €/kk vuonna 2022**) ja kulukorvauksen (**424,16 €/kk vuonna 2022**) vähimmäismäärät sekä käynnistämiskorvauksen enimmäismäärä (**3 012,25 € vuonna 2022**). Perhehoidon palkkiot ja kulukorvaukset tarkistetaan kalenterivuositain Sosiaali- ja terveysministeriön kuntatiedotteen mukaisella indeksitarkistuksella.

Hoitopalkkio on veronalaista tuloa ja se kartuttaa eläkettä. Kulukorvauksesta toimitetaan myös ennakonpidätys. Koska kulukorvaus ei ole perhehoitajalle todellista tuloa, saadaan sitä koskeva vähennys tehdä verotuksessa. Perhehoidon palkkioiden ja korvausten jakamisesta puolisojen kesken voidaan sopia erikseen.

Korvausten maksu perustuu pitkäaikaisen perhehoidon osalta sovittuun kuukausipalkkioon, josta vähennetään tarvittaessa perhehoitajan toimittaman poissaolopäiväilmoituksen mukaiset ateriamaksut. Lyhytaikaisessa perhehoidossa korvausten maksu perustuu käyttöpäiväilmoituksen mukaisiin toteutuneisiin hoitopäiviin.

### 6.1 Hoitopalkkio

Hoidosta maksettava palkkio perustuu kunkin perhehoidossa olevan henkilön yksilöllisessä hoito- ja palvelusuunnitelmassa, palvelusuunnitelmassa ja/tai erityishuolto-ohjelmassa kuvattuun ohjauksen, huolenpidon, hoidon, ja valvonnan tarpeeseen. Hoidon tarve arvioidaan yksilöllisesti käyttäen apuna mm toimintakykymittareita, apuvälineitä, yksilöllistä harkintaa sekä toimintaohjeen palkkioluokka kuvauksia (liite 2). Arvioinnista vastaa perhehoidosta vastaava viranhaltija, tarvittaessa yhteistyössä eri asiantuntijoiden kanssa. Hoitopalkkion suuruus määritellään toimeksiantosopimusta solmittaessa ja sitä tarkistetaan, mikäli perhehoidossa olevan henkilön tilanteessa tapahtuu muutoksia.

#### 6.1.1 Hoitopalkkio pitkäaikaisessa perhehoidossa

Hoidon vaatavuuden maksuperusteena on perhehoidossa olevan henkilön ohjauksen, huolenpidon, hoidon ja valvonnan tarve. Hoidon sitovuuden maksuperusteena on asiakkaan päivätoimintaan osallistuminen. Päivätoimintaa on osaltaan myös varhaiskasvatus tai päiväkeskustoiminta. Perusopetusta ei lueta päivätoiminnaksi. Hoitopalkkiot on määritelty kolmeen maksuluokkaan (liite 2).



## 6.1.2 Hoitopalkkio lyhytaikaisessa perhehoidossa

Lyhytaikaisen perhehoidon palkkio maksetaan perhehoitajalle yhtäjaksoisesti toteutuneilta hoitopäiviltä. Hoitopäiväksi lasketaan vuorokausi, jolloin henkilö on ollut perhehoidossa. Esim. asukas tulee perjantaina klo 18 ja lähtee sunnuntaina klo 18, hoitopalkkio maksetaan kolmelta päivältä. Kun perhehoito tapahtuu hoidettavan kotona, maksetaan perhehoitajalle hoitopalkkio 15 %:lla korotettuna. Osapäiväisestä perhehoidosta maksettava palkkio on 50 % lyhytaikaisen perhehoidon palkkiosta. Hoitopalkkio perustuu hoidon vaativuuteen ja sitovuuteen.

Hoidon vaativuuden maksuperusteena on perhehoidossa olevan henkilön ohjauksen, huolenpidon, hoidon ja valvonnan tarve. Hoitopalkkiot on määritelty kolmeen maksuluokkaan (liite 2).

## 6.1.3 Perhehoidon palkkioluokkien kuvaukset

**Palkkioluokka 1.** Asiakas tarvitsee päivittäin avustamista huolenpitoa, hoivaa tai valvontaa päivittäisissä toiminnoissaan alentuneen toimintakykynsä vuoksi (esim. peseytyminen, wc-toiminnot, ruokailu, lääkehoito). Arjessa selviytymistä voi haitata esim. asiakkaan turvattomuuden tunne. Asiakas liikkuu kohtuullisen itsenäisesti apuvälineiden kanssa tai ilman niitä. Hän sopeutuu hyvin perhekodin ryhmään, on yhteistyökykyinen ja tunnistaa avun tarpeensa.

**Palkkioluokka 2.** Asiakas tarvitsee avustamista, huolenpitoa, hoivaa ja valvontaa useissa päivittäisissä toimissaan (esim. peseytyminen, wc-toiminnot, ruokailu, lääkehoito) muistamattomuuden, kehitysvamman tai psyykkisen tilan vuoksi lähes jatkuvasti. Asiakas voi tarvita vähäistä ohjausta ja valvontaa myös yöllä. Hän liikkuu perhehoidossa ohjatusti tai valvotusti.

Asiakkaalla on jokin sairaus tai vamma, jonka vuoksi hän tarvitsee erityisen paljon avustamista, huolenpitoa, hoivaa ja / tai valvontaa (muistisairaus, aistivamma, haastava psyyke, fyysinen vamma). Asiakas tarvitsee tukea perhekodin ryhmään sopeutumisessa.

**Palkkioluokka 3.** Asiakas tarvitsee erityisen paljon huolenpitoa ja hoivaa ja on autettava lähes kaikissa päivittäisissä toiminnoissaan (esim. peseytyminen, wc-toiminnot, ruokailu, lääkehoito). Asiakas tarvitsee satunnaisesti yöaikaan huolenpitoa ja hoitoa. Hän liikkuu perhehoitajan avustamana ja käytössä on liikkumisen apuvälineitä.

Perhekodin ryhmässä asiakas tarvitsee erityishuomiota. Asiakkaan useat sairaudet / toimintakyvyn alenemat vaativat erityisen paljon ohjausta, valvontaa ja hoitoa.

**Pitkäaikainen perhehoito, erityismaksuluokka.** Palkkioluokkaa sovelletaan ainoastaan erityistilanteissa ja aina määräaikaisena. Erityismaksuluokka on mahdollinen esimerkiksi saattohoito tilanteissa ja tilanteissa, joissa asiakas tarvitsee runsaasti hoitoa ja apua (esimerkiksi leikkauksen jälkitila, tapaturma) sairaalasta kotiutumisen jälkeen. Saattohoito tilanteessa tulee olla lääkärin päätös saattohoitoon siirtymisestä. Erityismaksuluokassa perhehoito vaatii erityisosaamista, intensiivistä hoitotyötä ja jatkuvaa valvontaa. Perhehoidossa asiakkaalla on avun tarvetta myös yöaikaan.

### 6.1.4 Kokemus- ja koulutuslisä

Kokemuslisää maksetaan perhehoitajalle, joka on toiminut perhehoitajana vähintään 4 vuotta. Kokemuslisä merkitään toimeksiantosopimukseen. Kokemuslisä on pitkäaikaisen perhehoidon sopimuksessa 1,2 % kuukausipalkkiosta ja lyhytaikaisessa perhehoidossa 0,5 % / toteutunut hoitopäivä/toimeksiantosopimus.

Koulutuslisä maksetaan perhehoitajalle, jolla on todistetusti vähintään kouluasteinen kasvatus-, sosiaali-, tai terveydenhuoltoalan koulutus. Koulutuslisä merkitään toimeksiantosopimukseen. Koulutuslisä on pitkäaikaisessa perhehoidossa 1,2 % kuukausipalkkiosta ja lyhytaikaisessa perhehoidossa 0,5 % / toteutunut hoitopäivä / toimeksiantosopimus.

## 6.2 Kulukorvaus

Kulukorvausten perusteena käytetään perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvia todellisia kustannuksia ja kunkin hoidossa olevan henkilön yksilöllisiä tarpeita. Kulukorvaus kattaa perhehoidossa olevan henkilön ateriat, asumisen ja muut kulut.

Kulukorvaus kattaa perhehoidossa ravintomenot, pesuaineet, wc- ja talouspaperit, asumisesta ja asunnon käytöstä aiheutuvat menot kuten jätehuollon, sähkön, lämmityksen, veden, kodin puhtaanapidon ja irtaimiston kulumisen sekä vaatehuollosta aiheutuvat kustannukset kuten pesu ja pienet korjaukset. Perhehoidossa voidaan virkistys- ja harrastustoiminnasta aiheutuvien menojen korvauksesta sopia toimeksiantosopimuksessa (esim. hoidettavalla voi olla omia varoja, joista menot voidaan kustantaa). Kulukorvaus kattaa myös perhehoitajan autolla ajettujen, tavanomaisten, perhehoidon arkeen kuuluvien ajojen matkakulut sekä puhelinkulut. Oman puhelimen ja siitä aiheutuvat kulut hoidettava maksaa itse. Pitkä- ja lyhytaikaisen perhehoidon kulukorvaukset ovat liitteessä 2.

## 6.3 Palkkiot ja kulukorvaus perhehoidon keskeytyksen ajalta

**Perhehoitajan vapaan** aikana hoitopalkkio maksetaan pitkäaikaiselle perhehoitajalle täysimääräisenä, kulukorvauksesta vähennetään ateriakorvaus. Mikäli perhehoitajan vapaan aikana sijaishoitaja toimii perhehoitajana vakituisen perhehoitajan kodissa, maksetaan kulukorvaukset vakituiselle perhehoitajalle, ellei toisin sovita.

**Perhehoitajasta johtuvasta syystä** (esim. sairausloma) sijoittaja maksaa pitkäaikaisessa perhehoidossa hoitopalkkion Kelan sairausvakuutuspäivärahan omavastuuajalta (sairastumispäivä + yhdeksän arkipäivää). Jos hoidettavan hoito järjestyy perhehoitokodissa sairauslomasta riippumatta, maksetaan korvaukset täysimääräisenä. Jos hoidettavan hoito järjestetään kodin ulkopuolella, vähennetään kulukorvauksesta ateriakorvaus.

Sairauslomasta tulee olla lääkärintodistus ja siitä on ilmoitettava välittömästi perhehoitajalle nimetylle vastuutyöntekijälle. Asiakkaan sijoittamisesta keskeytyksen ajalle sovitaan perhehoidon vastuutyöntekijän kanssa.

**Lyhytkestoista perhehoitoa** antavan perhehoitajan äkillisen sairausloman kohdalla sijoittaja maksaa hoitopalkkion ennalta sovittujen hoitopäivien osalta enintään Kelan sairausvakuutuspäivärahan omavastuuajalta (sairastumispäivä + yhdeksän arkipäivää). Jokaiselta edellä mainitulta päivältä maksetaan korvaus, joka saadaan jakamalla viimeisten neljän edeltävän kuukauden yhteenlaskettu hoitopalkkion määrä neljän edeltävän kuukauden kalenteripäivillä.

**Osapäiväistä perhehoitoa** antavan perhehoitajan äkillisen sairausloman kohdalla sijoittaja maksaa hoitopalkkion ennalta sovittujen hoitopäivien osalta enintään Kelan sairausvakuutuspäivärahan omavastuuajalta (sairastumispäivä + yhdeksän arkipäivää). Jokaiselta edellä mainitulta päivältä maksetaan korvaus, joka saadaan jakamalla viimeisten neljän edeltävän kuukauden yhteenlaskettu hoitopalkkion määrä neljän edeltävän kuukauden kalenteripäivillä.

**Perhehoitajasta riippumattomasta syystä**, kun hoidettava on esim. sairaalahoidossa, kuntoutuksessa tai omaisten /läheisten luona perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio ja kulukorvaus viisi vrk täysimääräisenä. Jos keskeytys kestää yhtäjaksoisesti yli viisi vrk, vähennetään päivittäisestä hoitopalkkiosta 50 % ja kulukorvauksesta aterioiden osuus. Jos keskeytys kestää yli 30 vrk palkkion ja kulukorvauksen maksaminen päättyy, lukuun ottamatta asumista.

Perhehoidon korvausten maksamisen edellytyksenä on, että perhehoitaja pitää yhteyttä esim. sairaalassa olevaan henkilöön ja on yhteistyössä hoitopaikan kanssa. Hoidettavan tulo- ja lähtöpäivää ei lasketa poissaolopäiviksi.

### **Lyhytaikaisessa ja osavuorokautisessa perhehoidossa:**

Mikäli perhehoitaja saa tiedon sovittujen hoitopäivien tai -jakson peruuntumisesta yli kolme vuorokautta ennen hoidon alkamista, perhehoitajalle ei makseta hoitopalkkiota eikä kulukorvausta.

Mikäli perhehoitaja saa tiedon sovittujen hoitopäivien tai -jakson peruuntumisesta alle kolme vuorokautta ennen hoidon alkamista, perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio ja puolet kulukorvauksesta suunnitellun hoitajakson mukaisesti, kuitenkin enintään kolmelta vuorokaudelta.

Mikäli perhehoitaja, joka työskentelee hoidettavan kotona, saa tiedon hoitopäivien peruuntumisesta alle vuorokautta ennen hoidon alkamista perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio, kuitenkin enintään kolmelta päivältä.

Mikäli perhehoitajakso keskeytyy asiakkaasta johtuvasta syystä (joutuminen sairaalan, perhehoitoon soveltumattomuus) maksetaan päivää seuraavilta kolmelta päivältä palkkio ja puolet kulukorvauksesta tai sovittujen jakson loppuun kuitenkin enintään kolmelta päivältä.

**Perhehoitajan koulutuksessa** oloajalta pitkäaikaiselle perhehoitajalle maksetaan palkkio ja kulukorvaus täysimääräisenä silloin, kun koulutus on ennalta sovittu ja sijoittajatahon järjestämä. Muuhun koulutukseen osallistumisesta ja

kustannuksien korvauksesta on sovittava erikseen ja etukäteen perhehoitajalle nimetyn vastuutyöntekijän (yhteyshenkilö) kanssa. Sijoittajakunta osallistuu koulutuskustannuksiin perhehoidossa olevien asiakkaidensa määrän suhteessa.

### **Sijaishoito perhehoitajan vapaan ja muun poissaolon aikana**

Kunta tai kuntayhtymä voi järjestää perhehoitajan vapaan tai muun tilapäisen poissaolon ajaksi tarvittavan sijaishoidon tekemällä 6 §:ssä säädetyt edellytykset täyttävän henkilön kanssa toimeksiantosopimuksen, jolla tämä sitoutuu huolehtimaan sijaishoidosta perhehoitajan kotona. Sijaishoito voidaan järjestää edellä tarkoitettulla tavalla, jos perhehoitaja suostuu siihen ja järjestely arvioidaan hoidettavan henkilön edun mukaiseksi.

Sijaishoitajan kanssa tehtävässä toimeksiantosopimuksessa sovitaan:

- 1) sijaishoitajalle maksettavan hoitopalkkion määrästä ja suorittamisesta;
- 2) tarvittaessa sijaishoitajalle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta;
- 3) toimeksiantosopimuksen voimassaolosta; sekä
- 4) tarvittaessa muista sijaishoitoa koskevista seikoista.

Sijaishoitaja ei ole työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään. Sijaishoitajalle järjestettävästä koulutuksesta ja tuesta on voimassa, mitä niistä perhehoitajan osalta 15 §:ssä säädetään ja sijaishoitajan sosiaaliturvasta, mitä siitä perhehoitajan osalta 20 §:ssä säädetään.

Kun sijaishoito tapahtuu vakituisen perhehoitajan kotona, maksetaan sijaishoitajalle lyhytaikaisen perhehoidon palkkio. Kulukorvaus maksetaan vakituiselle perhehoitajalle, ellei toisin sovita.

Kun sijaishoito tapahtuu sijaishoitajan kotona, maksetaan sijaishoitajalle lyhytaikaisen perhehoidon palkkio ja kulukorvaus.

Määräaikaisessa perhehoidossa maksetaan lyhytaikaisen perhehoidon palkkio enintään kuukaudelta. Tämän jälkeen maksetaan pitkäaikaisen perhehoidon palkkio.

### **6.4 Käynnistämiskorvaus**

Lain mukaan uutta perhehoitosijoitusta käynnistettäessä hoitajalle voidaan maksaa hoidon käynnistämisestä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista käynnistämiskorvausta esim. asuntoon kohdistuvat välttämättömät muutostyöt, kalusteet, vuodevaatteet. Käynnistämiskorvausta myönnetään hakemuksen perusteella todellisiin, tapauskohtaisesti harkittaviin ja hankittaviin kuluihin silloin, kun korvausta ei voida saada muiden järjestelmien kautta. Käynnistämiskorvausta ei pääsääntöisesti myönnetä tavanomaisiin kodin varustukseen kuuluviin kodinkoneisiin.

Asiakkaiden tarvitsemat yksilölliset asunnon muutostyöt ja apuvälineet tulee ensisijaisesti hankkia sosiaalihuolto- tai vammaispalvelulain nojalla ja terveydenhuollon lääkinnällisen kuntoutuksen nojalla.

Käynnistämiskorvauksena tehdyt hankinnat ovat kunnan omaisuutta. Poistoaika on 4 vuotta, siten että kunakin vuonna poistuu neljäsosa (25 %) hankinnan arvosta. Mikäli hoito päättyy lyhyemmän ajan kuluessa, voidaan kohtuus ja tilanne huomioiden kuoleutumaton osa käynnistämiskorvauksesta periä takaisin. Poistoajan jälkeen käynnistämiskorvauksella tehdyt hankinnat ovat perhehoitajan omaisuutta.

Vuonna 2022 käynnistämiskorvaus on maksimissaan **3 012,25 € perhehoidossa olevaa henkilöä kohti**. Käynnistämiskorvauksen käytöstä tehdään hankintasuunnitelma ja kustannusarvio. Myönnetty käynnistämiskorvaus merkitään toimeksiantosopimukseen. Hyväksytyistä hankinnoista aiheutuneet kustannukset maksetaan kuitteja vastaan.

## 6.5 Matkakorvaukset

Kustannusten korvauksissa muut kulut sisältävät kohtuullisista perhehoidon asiakkaan tarpeista johtuvat matkakustannukset esim. tavanomaiset ostosmatkat, apteekissa, kampaajalla tai harrastuksissa käynnit.

Asiakkaan sairaanhoito- tai kuntoutusmatkoihin käytetään Kela-taksia. Asiakas maksaa omavastuuosuuden itse.

Perhehoidettavan tuloista voidaan korvata pidemmät virkistysmatkat (esim. ulkomaille) rahatilanteen mukaan ja edunvalvojan kanssa sovittuna.

Matkakulut korvataan perhehoitajan osallistuessa sovitusti esim. asiakaspalaveriin Kelan sairausvakuutuskorvauksen mukaisesti. Lyhytaikaisessa perhehoidossa matkakulujen korvaamisesta sovitaan erikseen (esimerkiksi asiakkaan haku perhehoitoon 0,20 €/ km). Toisen perhehoitajan sijaistuksiin liittyvissä matkoissa matkakuluja ei korvata.

## 7. PERHEHOITAJAN ASEMA

### 7.1 Perhehoitajan oikeus vapaaseen

Lain mukaan, jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalle tulee järjestää mahdollisuus vapaaseen, jonka pituus on kaksi vuorokautta kutakin sellaista kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella perhehoitajana vähintään 14 vuorokautta. (Perhehoitolaki 263/2015 13 §).

Perhehoidon koordinointiin osallistuvissa kunnissa pitkäaikaista perhehoitoa toteuttavalla perhehoitajalla on oikeus kolmen ja puolen (3,5) vuorokauden vapaaseen kutakin sellaista kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella perhehoitajana vähintään 14 vuorokautta. Kunta auttaa yhteistyössä perhehoitajan kanssa vapaan aikana perhehoidossa olevan henkilön hoidon järjestämisessä.

Vapaa on pidettävä saman kalenterivuoden aikana, kun se on ansaittu. Joustoa voi olla vuoden vaihteessa. Liikaa pidetyt vapaat peritään takaisin, mikäli perhehoito päättyy kesken vuoden. Hoidettavien lähtö- ja tulopäivät eivät ole



perhehoitajan vapaata. Perhehoidon päättyessä pitämättä jäänyt vapaa korvataan rahana (hoitopalkkio). Vapaa suositellaan pidettäväksi enintään viidessä jaksossa, jolloin vapaalle lähtöpäivää ja vapaalta paluupäivää ei lasketa vapaapäiviksi. Jos vapaa pidetään useammassa kuin viidessä jaksossa, lähtö- ja tulopäivä lasketaan perhehoitajan vapaaksi kuudennesta jaksosta alkaen.

Mikäli perhehoidossa on useampia kuin yksi hoidettava, tulee vapaa voida järjestää kaikkien asukkaiden osalta yhtä aikaa. Lisäksi tulee huomioida hoidettavien omat toiveet lyhytaikaisesta hoitopaikasta.

Vapaan pitämisestä on ilmoitettava vähintään kuukautta ennen sen alkamista toimeksiantosopimukseen merkitylle yhteyshenkilölle.

Lyhytaikaiselle perhehoitajalle vapaa korvataan palkkiona. Lyhytaikaisessa perhehoidossa oikeus vapaaseen syntyy, kun hoitovuorokausia on vähintään 14 kalenterikuukaudessa perhehoidon yhtä toimeksiantosopimusta kohden (3,5 kertaa hoitopalkkio).

## **7.2 Perhehoitajan sosiaaliturva ja vakuutukset**

Perhehoitajan eläketurvasta säädetään Julkisten alojen eläkelaisissa (81/2016). Perhehoitajan eläketurva määräytyy peruseläketurvan mukaisesti, ja kertyvän eläkkeen suuruus määräytyy hoitopalkkion mukaan. Yli 68-vuotiaiden perhehoitajien kanssa käydään vuosittain arviointikeskustelu perhehoidon jatkamisesta ja tarvittaessa voidaan perhehoitajalta pyytää terveydentilasta lääkärintodistus. Perhehoitajan tulee informoida sijoittajakuntaa eläkkeelle siirtymisestä vähintään 3 kk aikaisemmin.

Perhehoitajan tapaturmavakuutuksesta säädetään työtaturma- ja ammattitautilaissa (495/2015) Kunta vastaa perhehoitajan vakuuttamisesta.

Kunnalla ei ole vakuutusta perhehoidettavan perhehoidossa aiheuttamien vahinkojen varalle. Tämän vuoksi on suositeltavaa, että perhehoitaja ottaa laajennetun kotivakuutuksen. Pitkäaikaisen perhehoidettavan omaisuus sisältyy perhehoitajan koti-irtaimiston vakuutukseen. Perhehoitoon sijoitetun henkilön aiheuttaman vahingon korvausvastuuta selvittäessä tarkastellaan perhehoitajan vastuuta ja valvontavelvollisuutta sekä sijoittajan vastuuta perhehoidon järjestäjänä.

Tilanteissa, joissa perhehoitaja aiheuttaa vahinkoa hoidettavalle, tämän omaisuudelle tai ulkopuolisille, vahingonkorvausvastuuta selvitetään yhdessä perhehoitajan, hoidettavan ja sijoittajan kanssa.

## **7.3 Perhehoitajan tuki**

Perhehoidon järjestämisestä vastaava kunta tai kuntayhtymä vastaa toimeksiantosopimukseen kirjattavalla tavalla perhehoitajille annettavasta tarvittavasta valmennuksesta, työhohjauksesta ja koulutuksesta sekä perhehoitajaksi aikovalle henkilölle annettavasta ennakkovalmennuksesta (Perhehoitolaki 263/2015 15 §). Täydennyskoulutus ja työhohjaus tulee nähdä jo perhehoitajan velvollisuutena, ei pelkästään perhehoitolain mukaisina oikeuksina. Koulutuksia suunniteltaessa pyritään ottamaan huomioon perhehoitajien aikaisempi koulutus ja ajankohtaiset perhehoidon koulutustarpeet.

Perhehoidon aikana tarvittavan tuen järjestämiseksi on perhehoitajalle nimettävä jokaista hoidettavaa varten vastuutyöntekijä. Perhehoitajalle on järjestettävä riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää (Perhehoitolaki 263/2015 15 §).

Sijoittajakunnan vastuutyöntekijä tekee perhehoitokotiin säännöllisiä ohjaus- ja tukikäyntejä vähintään kerran vuodessa. Näillä käynneillä huomioidaan mm. perhehoitajan työssä jaksamisen tuki ja koulutustarpeet. Ohjaus- ja tukikäynneillä päivitetään tarvittaessa toimeksiantosopimus ja/tai hoidettavan hoito- ja palvelusuunnitelmaa. Tämän lisäksi yhteydenottoja perhehoitajaan tulee olla vähintään neljä kertaa vuodessa.

Maakunnallinen perhehoidon koordinointi järjestää perhehoitajille kaksi (2) koulutuspäivää vuodessa yhteistyössä kuntien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Perhehoitajalla on mahdollisuus saada tarvittaessa työnohjausta ja/tai mentorointia sijoittavan kunnan käytäntöjen mukaisesti. Työnohjaus ei vähennä hoitopalkkioita ja kulukorvausta. Sijoittava kunta organisoii työnohjauksen ja vastaa kustannuksista.

Mentorointi on kokeneen, mentorikoulutuksen saaneen perhehoitajan vertaisasiantuntijatuella aloittelevalla tai haasteellisessa tilanteessa olevalle perhehoitajalle. Aloittavalle perhehoitajalle mentorointi järjestyy perhehoidon koordinoinnin kautta ja kustannukset sisältyvät perhehoidon koordinoinnin budjettiin.

Perhehoitajalla on mahdollisuus osallistua vertaisryhmätoimintaan. Vertaisryhmätapaamiset voivat olla kuntien tai Perhehoidon koordinoinnin järjestämiä tai itseohjautuvia.

Perhehoitolain mukaan kunnan on tarvittaessa järjestettävä toimeksiantosopimuksessa sovitulla tavalla perhehoitajalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä hänen hyvinvointiaan tukevia sosiaali- ja terveystarkastuksia. Päätoimiselle perhehoitajalle mahdollisuus hyvinvointi- ja terveystarkastuksiin on tarjottava vähintään joka toinen vuosi (Perhehoitolaki 263/2015, 15 a§).

Päätoimisella perhehoitajalla tarkoitetaan perhehoitajaa, joka ei ole perhehoitoperheen ulkopuolella ansiotyössä eikä näin ollen myöskään työterveyshuollon piirissä. Kunta voi tarvittaessa järjestää hyvinvointi- ja terveystarkastukset myös muille kuin päätoimisille perhehoitajille.

Perhekodin sijaintikunta sopii perhehoitajan kanssa hyvinvointi- ja terveystarkastusten järjestämisestä ja toteuttaa ne. Kustannukset jakautuvat perhekotiin sijoittaneiden kuntien kesken niiden sopimalla tavalla.

Pitkäaikaiselle perhehoitajalle, joka työskentelee yksin, voidaan järjestää asiointivapaata. Vapaan pituus voi olla 3 -5 tuntia 1-2 kertaa viikossa. Asiointivapaan järjestelystä neuvotellaan perhehoidon vastuutyöntekijän ja perhehoitajan kesken. Palkkio kolmesta tunnista on 15 € ja yli kolmesta tunnista 17 € / toimeksiantosopimus.

## 7.4 Perhehoidon valvonta

Kunta tai kuntayhtymä vastaa perhehoidon valvonnasta. Sekä sijaintikunnan että sijoituskunnan sosiaalihuollosta vastaava toimielin voi tarkastaa perhehoitokodin toiminnan sekä toiminnan järjestämisessä käytettävät tilat silloin, kun tarkastuksen

tekemiseen on perusteltu syy. Asiakaspalautteen perusteella tarkastuskäyntejä voidaan tehdä perhekotiin tarpeen mukaan (Perhehoitolaki 263/2015, 22§). Perhehoidon palveluohjaaja on tarvittaessa työparina kunnan työntekijän kanssa ohjaus-, tuki- tai valvontakäynneillä. Valvontakäynneistä tulee informoida maakunnallista perhehoidon koordinoitua.

Mikäli perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, kunta pyrkii perhehoitajalta saadun selvityspyynnön avulla ja esimerkiksi työnohjauksella tai muilla toimenpiteillä saamaan hoidon tason vaatimustensa mukaiseksi.

Perhehoitolain (263/2015) 12 §:n mukaan, jos puutetta ei korjata annetussa määräajassa tai jos puutetta ei voida korjata ilman kohtuutonta vaivaa tai kohtuullisessa ajassa, toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi. Tällöin myös maksut päättyvät välittömästi.

Perhehoitajalle annettava tuki ja valvonta ovat lähellä toisiaan. Onnistuneen valvonnan perusta on se, että kunnan vastuutyöntekijä tietää, miten perhehoitaja jaksaa tehtävässään.

## **7.5 Perhehoitajan ilmoitusvelvollisuus**

Perhehoitaja on velvollinen ilmoittamaan perhehoidossa tapahtuneista muutoksista vastuutyöntekijälle siihen kuntaan, joka on sijoittanut hoidettavan sekä kuntaan, jossa perhekoti sijaitsee (Perhehoitolaki 263/2015 21§). Perhehoitaja on velvollinen ilmoittamaan mm. seuraavista muutoksista:

- aikomuksestaan ottaa lyhyt- tai pitkäaikaiseen perhehoitoon muita henkilöitä
- perhehoitoon sijoitettujen henkilöiden kotikunnat
- perhesuhteisiin ja perheen olosuhteisiin ja terveyteen liittyvät muutokset
- suunnitellut vapaat ja niiden aikaiset järjestelyt vähintään kuukautta aiemmin
- ulkomaanmatkat perhehoidossa olevan henkilön kanssa
- sattuneet tapaturmat, väkivallanteot ja niiden vaatimat toimenpiteen (kirjallisena)
- kasvuun, kehitykseen, turvallisuuteen liittyvät tapahtumat
- sairauslomasta välittömästi
- asiakkaan vakavammista sairauksista, tapaturmista ja sairaalassaolosta
- aikomuksestaan muuttaa
- muista mahdollisista tärkeistä perhehoitotyöhön vaikuttavista asioista

Olosuhteiden muutosta koskevan ilmoituksen viivästyminen johtaa perhehoitajalle liikaa maksetun palkkion takaisin perintään.

## **7.6 Vaitiolovelvollisuus ja tietojensaanti**

Perhehoitajaa sitoo elinikäinen vaitiolovelvollisuus. Vaitiolovelvollisuus pätee myös hoitosuhteen päättymisen jälkeen ja se sitoo myös perhehoitajan muuta perhettä. Perhehoitajalla on oikeus saada sellaiset hoidettavaa koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä hoidon toteuttamiseksi. Perhehoitajan tulee säilyttää asiakkaiden paperit lukollisessa paikassa. Asiakassuhteen päättyessä asiakaspaperit tulee palauttaa asiakkaan kotikuntaan perhehoidon vastuuyöntekijälle.

## **8. PERHEHOIDON PÄÄTTYMINEN**

Perhehoidon kesto on arvioitava toimeksiantosopimuksessa. Toimeksiantosopimus voidaan irtisanoa päättymään irtisanomista seuraavan kahden kuukauden kuluttua molemmin puolin. Irtisanomisesta on tehtävä kirjallinen ilmoitus.

Jos perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, kunta pyrkii työnohjauksella ja muilla toimenpiteillä saamaan hoidon tason hyvän hoidon kriteerien mukaiseksi. Mikäli tilanne ei korjaannu sijoittajan määrittelemässä kohtuullisessa ajassa, toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi. Tällöin perhehoitaja palauttaa ennakkona saamansa perhehoitomaksut.

Perhehoidon asiakkaan kuollessa toimeksiantosopimuksen voimassaolo lakkaa heti. Kuolemantapauksen yhteydessä maksetaan hoitopalkkiota täysimääräisenä ilman mitään korotuksia / lisiä ja 50 % kulukorvauksesta yhden kuukauden ajan. Jos tilalle sijoitetaan uusi asiakas, ennen kuukauden määräajan päättymistä, hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan vain uuden asiakkaan toimeksiantosopimuksen mukaisesti. Perhehoidossa olevan henkilön kuollessa perhehoitajan tulee ottaa välittömästi yhteyttä perhehoitajalle nimettyyn vastuuyöntekijään.

Perhehoidon päättyessä perhehoitajasta riippumattomasta syystä, asiakkaan kuolemaa lukuun ottamatta, maksetaan hoitopalkkio ja kulukorvaus, ateriakorvausta lukuun ottamatta, irtisanomisajalta.

## **9. PERHEHOITON SIJOITETTUA HENKILÖÄ KOSKEVAT ASIAT**

Perhehoidon toteuttamisesta sovitaan hoito- ja palvelusuunnitelmassa, palvelusuunnitelmassa ja/tai kehitysvammaisten osalta erityishuolto-ohjelmassa. Perhehoitosijoitus valmistellaan siten, että sijoitetulla, hänen omaisillaan ja perhehoitajalla on mahdollisuus tutustua toisiinsa perhehoidon suunnitteluvaiheessa.

### **9.1 Perhehoidon asiakasmaksu**

Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevilta asiakkailta peritään kunnan hallintosäännön mukaisen toimielimen vahvistamien asiakasmaksujen mukaisesti asiakasmaksuina vuokra, ateriamaksu sekä ylläpitomaksu.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa olevilta asiakkailta peritään kunnan hallintosäännön mukaisen toimielimen vahvistamien asiakasmaksujen mukainen vuorokausimaksu. Osapäiväisessä perhehoidossa asiakkaalta peritään kunnan hallintosäännön mukaisen toimielimen vahvistamien asiakasmaksujen mukainen asiakasmaksu, joka on puolet lyhytaikaisen perhehoidon asiakasmaksusta (vuorokausimaksusta).

Perhehoidosta, joka on järjestetty omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi, peritään asiakasmaksulain mukainen asiakasmaksu.

Perhehoitoon sijoitetulta asiakkaalta ei peritä päällekkäin muita sosiaalihuollon avohoidon palvelumaksuja, kuten kotihoidon maksu tai päivätoiminnan maksu.

## 9.2 Perhehoitoon sijoitetun henkilön yksityisvarat

Palvelusuunnitelmassa sovitaan perhehoidossa olevan henkilön yksityisvarojen hoidosta. Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevalle asiakkaalle tulee jäädä käyttöön vähintään asiakasmaksulain mukainen käyttövara (164€) Perhehoitoon sijoitetun saamat työtulot/työosuusrahat jäävät hänen omaan käyttöönsä.

Perhehoitaja ylläpitää asiakkaan omaisuusluetteloja. Perhehoitajan tulee pitää kirjaa asiakkaan käyttövarojen käytöstä. Erityishuollon päätöksellä sijoitetun alaikäisen perhehoidon asiakkaan käyttövaroista ja erikseen korvattavista hankinnoista sovitaan erikseen. Perhehoidossa olevalle henkilölle nimetään tarvittaessa edunvalvoja, mikäli henkilö ei kykene itse valvomaan etuaan ja huolehtimaan itsestään. Edunvalvoja voidaan määrätä täysi-ikäiselle tai alle 18-vuotiaalle lapselle vanhempien rinnalle hoitamaan raha-asioita. Edunvalvojan kanssa sovitaan tilin käytöstä ja käyttövaran määrästä (kuukausirahat yms.).

## 9.3 Lääkehoito

Perhehoitajalta ei edellytetä sosiaali- tai terveystieteiden koulutusta. Perhehoitajien valmennuksessa varmistetaan, että perhehoitaja on saanut riittävän valmennuksen myös lääkehoidon osalta. Asiakaskohtaisen lääkehoidon perehdytyksen ja koulutuksen tulee tarjota riittävät tiedot ja taidot kaikista niistä lääkkeistä, joita kyseinen perhehoitaja toimeksiantosuhteessa antaa asiakkaalle. Erityisen tärkeää on, että perhehoitaja tuntee annostelunsa lääkkeiden vaikutukset, erityispiirteet, keskeisimmät riskit, annostelussa huomioon otavat asiat, mahdolliset sivu- ja haittavaikutukset ja toimintatavat vaaratapahtumissa. Maakunnallisen perhehoidon koordinoimien toimien lääkehoidon koulutusta tulee järjestää perhehoitajille säännöllisesti.

Vaikka toimeksiantosuhteinen perhehoito rinnastetaan yksityiskotiin, lääkehoidon turvallisuus on yhtä tärkeää siellä kuin missä tahansa muuallakin sosiaali- ja terveystieteiden palveluissa. Toimeksiantosuhteisessa perhehoidossa lääkehoito pohjautuu asiakaskohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan (esim. lääkityslehti) Perhehoitajan tulee saada kaikki tarvittavat tiedot asiakkaan lääkehoidosta ja tarvittaessa asiakkaan lääkitykseen tutustutaan lääkärin, sairaanhoitajan tai perhehoidon vastuuyöntekijän kanssa.

Ensisijaisesti perhehoidossa olevan henkilön lääkkeiden jakaminen toteutetaan annosjakeluna apteekista etenkin pitkäaikaisessa perhehoidossa.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa asiakkaan mukana voi tulla myös valmiiksi jaettu lääkeannostelija. Perhehoidossa lääkehoitoa toteuttavat perhehoitajat antavat asiakkaille valmiiksi jaettuja lääkkeitä tai erikseen annosteltavia lääkkeitä, esimerkiksi silmätippoja. Mikäli asiakkailla menee insuliini-injektioita, toteutetaan ne pääsääntöisesti kotihoidon toimesta, mutta mikäli tämä ei ole mahdollista, järjestetään perhehoitajalle tarvittava lääkehoidon täydennyskoulutus ja varmistetaan perhehoitajan osaaminen.

Lääkkeet tulee säilyttää perhehoidossa lukittavassa lääkekaapissa siten, että asiattomat eivät pääse niihin käsiksi. Jääkaapissa säilytettävät lääkkeet säilytetään oikeassa säilytyslämpötilassa.

## **10. ASIAKKAAN KATOAMINEN PERHEKODISTA**

Asiakkaan katoamistilanteessa toimitaan seuraavasti: Perhehoitaja tarkastaa perhehoitokodin tilat ja pihan nopeasti. Jos asiakas on poistunut perhehoitokodista, katoamisilmoitus tehdään aina poliisille nopeasti, puhelinnumeroon 112. Katoamisilmoitusta tehdessä tulee kertoa katoamispaikka- ja aika, kadonneen henkilötiedot ja tuntomerkit. Katoamisilmoituksen teon jälkeen tiedotetaan asiasta omaisille, taksikeskukseen ja perhehoidon vastuutyöntekijälle kuntaan. Kun asiakas löytyy, ilmoitetaan välittömästi poliisille, omaisille, taksikeskukseen ja perhehoidon vastuutyöntekijälle. Asiakkaan katoaminen selvitetään perhehoitajan ja vastuutyöntekijän kesken. Perhehoitajalle järjestetään tarvittava tuki.

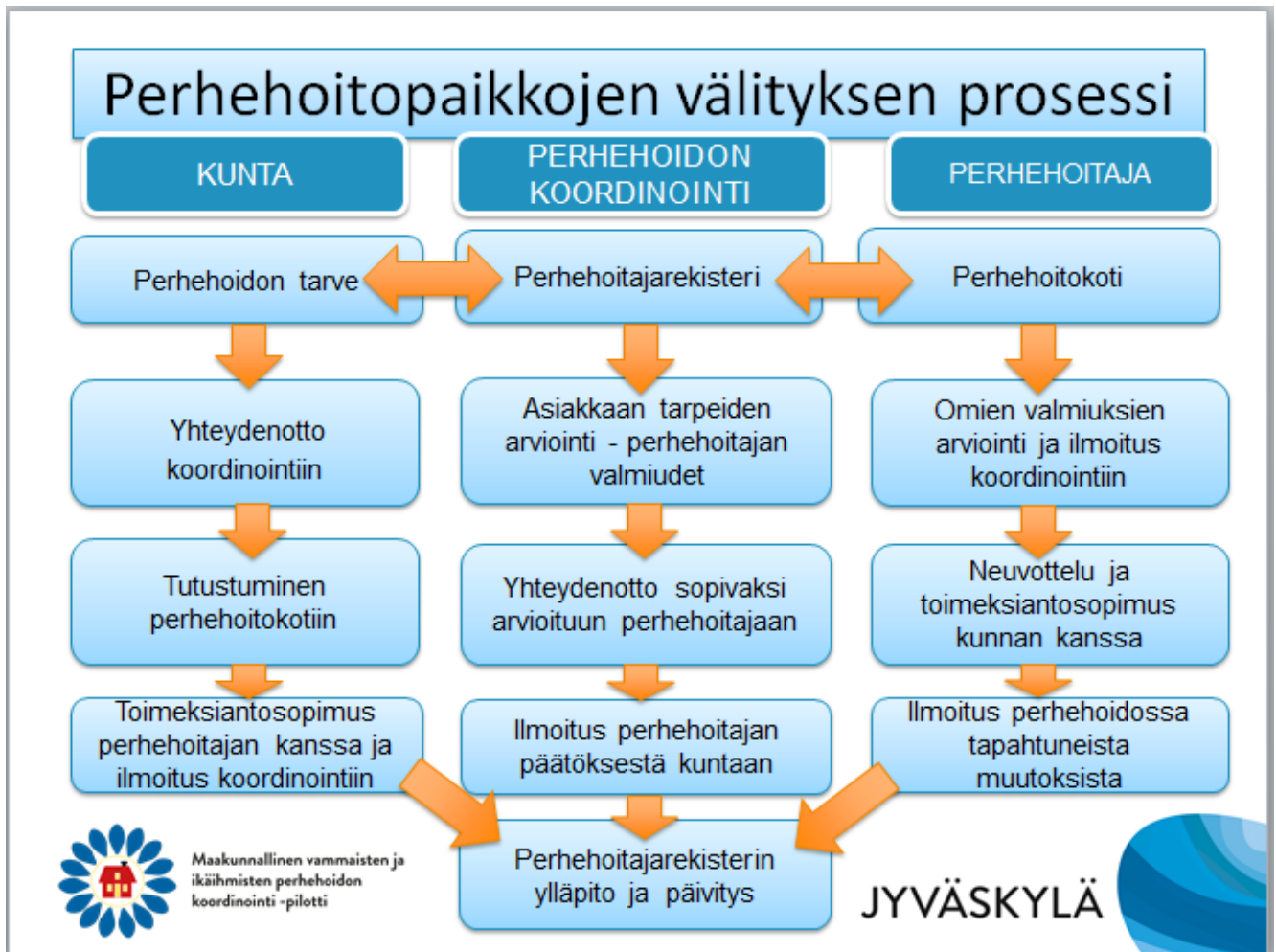
## **11. ASIAKKAAN KUOLEMA PERHEKODISSA**

Mikäli hoitavan lääkärin kanssa ei ole muuta toimintatapaa sovittu, toimitaan seuraavan mallin mukaisesti:

Perhehoitaja soittaa yleiseen hätänumeroon 112 ja pyytää puhelun yhdistämistä poliisille. Perhehoitaja ilmoittaa asiakkaan kuoleman epäilystä poliisille. Poliisityöpari tulee perhehoitajan kotiin ja toteaa asiakkaan kuoleman. Samalla suljetaan pois mahdollinen rikosepäily. Tämän jälkeen vainaja siirretään lähimpään terveyskeskukseen, jossa lääkäri vahvistaa kuoleman.

Perhehoitajan tulee ilmoittaa asiasta välittömästi omaisille ja perhehoitajalle nimetylle kunnan vastuutyöntekijälle. Asiakkaan omaisiin otetaan yhteyttä myös kunnasta. Perhehoitajalle järjestetään tarvittava tuki. Perhekodissa voidaan järjestää muistotilaisuus mahdollisesti yhteistyössä seurakunnan kanssa. Perhehoitaja hoitaa yhdessä kunnan perhehoidon vastuutyöntekijän kanssa perhekodissa kuolemasta johtuvat järjestelyt.

Liite 1  
Perhehoitopaikkojen välityksen prosessi



## Ikäihmisten, pitkäaikaissairaiden ja vammaisten perhehoidon palkkiot 2022, pitkäaikainen perhehoito

	Palkkioluokka 1.	Palkkioluokka 2.	Palkkioluokka 3.
Hoidettava on 0-1 päivää päivätoiminnassa/viikko	958,20 €/kk	1078,04 €/kk	1197,81€/kk
Hoidettava on 2-3 päivää päivätoiminnassa/viikko	925,17 €/kk	1044,98 €/kk	1164,77 €/kk
Hoidettava on 4-5 päivää päivätoiminnassa/viikko	892,15 €/kk	1011,95 €/kk	1131,72 €/kk
Erityismaksuluokka			1485,63 €/kk

Viranhaltija voi erityisharkinnallaan korottaa hoidon vaativuudesta johtuen yllä olevia palkkioluokkia (ei erityismaksuluokkaa) enintään 10 %. Korotus voi olla myös määräaikainen. Pitkäaikaisen perhehoidon palkkiosta neuvoteltaessa; katso lyhytaikaisen perhehoidon palkkioluokan kuvaus tai palkkioluokkien kuvaukset sivulta 11.



**Ikäihmisten, pitkäaikaissairaiden ja vammaisten perhehoidon palkkiot 2022, lyhytaikainen perhehoito**

PALKKIOLUOKKA	LYHYTAIKAINEN PERHEHOITO /PÄIVÄIKAINEN PERHEHOITO	OSAPÄIVÄINEN PERHEHOITO	HOIDETTAVAN KOTONA
1. Asiakas on ohjausta ja tukea tarvitseva, suhteellisen omatoiminen. Asiakkaalla ei ole vaativia perussairauksia tai rajoitteita tai psyyken / käytösongelmia. Lisäsairauksia voi olla, mutta ne ovat hallinnassa eivätkä vaadi seurantaa.	57,81 €/hoitopäivä  50,78 €/hoitopäivä	28,89 €/hoitopäivä	71,72 €/hoitopäivä
2. Asiakas tarvitsee lähes kaikessa päivittäisessä toiminnassa paljon ohjausta ja apua sekä valvontaa. Asiakkaalla on lieviä käyttäytymis- tai psyyken ongelmia tai hoitoa ja seurantaa tarvitsevia lisäsairauksia.	80,93 €/hoitopäivä  71,09 €/hoitopäivä	40,45 €/hoitopäivä	93,06 €/hoitopäivä
3. Asiakas tarvitsee kaikessa päivittäisessä toiminnassa paljon apua ja jatkuvaa valvontaa. Asiakkaalla on vaikeita lisäsairauksia, rajoitteita ja/tai psyyken ongelmia tai haasteellista käyttäytymistä. Hoito vaatii erityisosaamista tai intensiivistä, päivittäistä kuntouttavaa työtä. Asiakas on vaikeasti muistisairas tai vaikeasti liikunta- ja monivammainen.	104,04 €/hoitopäivä  91,39 €/hoitopäivä	52,03 €/hoitopäivä	119,66 €/hoitopäivä

Viranhaltija voi erityisharkinnallaan korottaa hoidon vaativuudesta johtuen yllä olevia palkkioluokkia enintään 10 %. Korotus voi olla myös määräaikainen.

Perhehoito hoidettavan kotona: jos hoito kestää 4-6 tuntia tai vähemmän palkkio puolitetaan. Hoitopäivän pituus määräytyy asiakkaan tarpeiden mukaan ja se kirjataan hoito- ja

palvelusuunnitelmaan sekä toimeksiantosopimukseen. Palkkio maksetaan vain täysiltä tunneilta.

## Pitkäaikainen perhehoito, kulukorvaus

ATERIAT	korvaus
Kun hoidettava osallistuu päivätoimintaan 0-1 krt/vko	286,69 €/kk
2-3 krt/vko	236,81 €/kk
4-5 krt/vko	210,33€/kk
ASUMINEN	
Asukkaalla on oma huone	205,54 €/kk
Kahden hengen huone	172,53 €/kk
MUUT KULUT sisältää mm. henkilökohtaisen hygienian (lukuun ottamatta vaippoja), vaatehuollon, siivous- ja puhdistuskulut, kohtuulliset virkistys-, matka- ja puhelinkulut ja.	103,90 €/kk

## Lyhytaikainen perhehoito, kulukorvaus

Kulukorvaus aterioista, asumisesta ja muista kuluista on **23,45 €/pv**. Hoidettavan kotona tapahtuvan perhehoidon kulukorvaus on **7,48 €/pv**. Silloin kun perhehoitajan ja perhehoidettavan kodinvälinen edestakainen matka ylittää 35 km, maksetaan lisäksi 0,20 €/km.

**Osapäiväisestä perhehoidosta ja säännöllisestä päiväaikaisesta perhehoidosta** maksettava kulukorvaus on 50 % lyhytaikaisen perhehoidon korvauksesta (**11,73€/pv**).



## ASIAKKAAN LÄÄKEHOIDON TOTEUTTAMINEN/ SEURANTA

Kirjaa ylös asiakkaalle antamasi lääkkeet sekä lääkepoikkeamat (ei päivittäisessä käytössä olevat säännölliset lääkkeet)

LÄÄKE						
nimi, vahvuus	määrä	pvm	klo	Lääkkeen antaja	Erityistä huomioitavaa	